

ČETRTI SAMOPRISPEVEK V LJUBLJANSKIH OBČINAH ZA VAROVANJE IN IZBOLJŠANJE OKOLJA

Ivo Samec — predsednik operativnega štaba

Ljubljančani se zavedamo, da brez čistega zraka in vode jutri ne bo zdravja

Ljubljana z območjem petih občin predstavlja enoten komunalen, urban in življenjski prostor. Zato sta tudi varovanje in izboljšanje okolja — predvsem zraka in vode — nalogi vseh Ljubljančanov. Tokrat, ko se ponovno odločamo o zbiranju sredstev za zaščito teh življenjskih dobrin iz svojega žepa — s samoprispevkom, se odločimo za blaginjo jutrišnjega dne in naših otrok. Referendumska odločitev za samoprispevek predstavlja le nadaljevanje tistega našega »za«, s katerim smo v preteklih petnajstih letih obogatili Ljubljano za množico otroških vrtcev, osnovnih šol, domov za ostarele, zdravstvenih domov ..., in podaljšuje našo odločitev za solidarno reševanje skupnih težav. V javni razpravi (njen prvi del bo trajal do 27. septembra) se pojavljajo različna vprašanja, predlogi, pobude in mnenja. IVO SAMEC, predsednik operativnega štaba za izvajanje samoprispevka IV, pri mestni konferenci socialistične zveze, nam je osvetlil nekatere med njimi.

Ne le izboljšanje okolja, ampak tudi preživetje v izrednih razmerah

Projekte, ki jih predvideva program četrtega samoprispevka — ekološka sanacija Termoelektrarne in toplarne Ljubljana, gradnja povezovalnega sistema mestnega vodovoda in lokalnih vodovodnih sistemov ter njihova sanacija, izgradnja kanalizacije, ostrednje čistilne naprave, odlagališča komunalnih odpadkov, komunalna sanacija grajskega pobočja ter komunalna ureditev prometnega središča ob ljubljanski potniški postaji — vse bi lahko imenovali »projekte preživetja«.

Zakaj samoprispevek?

Eno pogostejših vprašanj, ki se pojavljajo v razpravah, je tudi: zakaj naj se tako pomembne naloge s področja varovanja in izboljšanja okolja financirajo prav s samoprispevkom in ne iz sredstev, zbranih po redni poti. »Najprej povejmo,« je

Ivo Samec

dejal Ivo Samec, »da pri nas nimamo nekakšnega državnega denarja, ki bi ga lahko porabili v ta namen, čeprav nekateri mislijo drugače. Denar, ki ga po samopripravnem dogovorjenju poti ter se cenami, ki še zdaleč niso ekonomske, zberemo, velikokrat ne zadostuje niti za uresničitev rednih nalog. Kar spominite se, s kakšno težavo poteka v združenem delu podpisovanje samoupravnih sporazumov o temeljnih planov svisov materialne proizvodnje, med njimi tudi komunale. Za nameček predvidevajo naloge, zapisane v srednjeročnih načrtih, stoodstotni pristop in tudi priliv sredstev. Morda bi

Nova porodnišnica, najimenitnejši objekt III. samoprispevka

hodbne leto že končana. To bo zadnji, lahko rečemo najimenitnejši objekt vseh Ljubljančanov iz III. samoprispevka.

S starijem objektom je nova porodnišnica neposredno povezana s hodnikom pod zemljo in z mostovcem do Štajmarjeve ulice.

Glavni dohod v porodnišnico bo peš pot z Zaloške ceste, urgentni dovoz pa bo po Štajmarjevi.

(Foto: S.G.)

Ob začetku gradnje porodnišnice ob Zaloški cesti smo v naši skupnosti napisali kar veliko podobnosti o tem, tako potrebnem in željenem objektu našega zdravstva. Mamicе naših otrok vedo, kakšni nemogoči pogoji in razmere so v sedanjih dveh ljubljanskih porodnišnicah in bodočim mamicam privoščijo novo porodnišnico, ki je ta čas že pod streho in se gradnja nadaljuje v njeni notranjosti, tako da bo pri-

DA BO TUDI JUTRI ŽIVLJENJE

predvidene objekte samoprispevka IV. zgradili in financirali tudi po redni poti, a z dolgim zamikom tja v leto 2000! Mi pa potrebujemo zdravo vodo in čist zrak zdaj!»

Predlog programa četrtega ljubljanskega samoprispevka, s katerim bi predvidoma zbrali okoli dvajset milijard dinarjev (to predstavlja polovico potrebnih sredstev za uresničitev programa, ostala pa bi bila zagotovljena iz rednih sredstev in posojil), omogoča, da bi bili pereči ljubljanski ekološki problemi rešeni že v naslednjih petih letih ali — zaradi nujne faznosti izgradnje — v začetku naslednjega srednjeročnega obdobja. Tako bi ostal marsikakšen komunalni dinar tudi za potrebe krajevnih skupnosti, ki jim zdaj ni moč ustreči.

Uspehi dosedanjih treh samoprispevkov so porok četrtemu

V drugem delu javne razprave, ki bo trajal od začetka oktobra do 5. novembra, ko bo mestna skupščina sprejela sklep o razpisu referenduma, bo vsaka načrtovana naloga temeljito predstavljena s svojimi tehničnimi lastnostmi, ceno, finančno konstrukcijo in faznostjo izgradnje. Zato so bojazni o nedostopnem uresničevanju programa odveč. »Zaupanje delovnih ljudi in občanov Ljubljane lahko gradimo tudi na čišnih računih dosedanjih treh samoprispevkov,« je dejal Ivo Samec.

Omenimo le rezultate tretjega samoprispevka. Od 36 objektov, ki jih predvideva sprejeti odlok, je zgrajenih in predanih uporabnikom 24 objektov. Pet (Mladinsko klimatsko zdravilišče na Rakitni, porodnišnica, ter osnovne šole Kolezija, Danile Kumar in A. Jakhla) jih je še v gradnji. Dva objekta (zdravstveno postajo Školjčica in vrtec na Lavrici) bomo začeli graditi letos. Pet ob-

SMRTNOST DOJENČKOV omenjam le zaradi splošno znane dejstva, da je ta statistični podatek eden od kazalcev razvitosti družbe. Smrtnost dojenčkov v nerazvitih predelih sveta presega 100, n.pr. Kosovo 1966 leta 100,8. Lani je od 989 živorojenih močanov 11 umrlo. Stopnja umrljivosti dojenčkov občine 11,1 je na nivoju najrazvitejših. Ker pa vemo, da po nobenem od ekonomskih kazalcev ne sodimo mednje, kaže za ta izredno ugoden podatek iskati vzroke drugje, ne nazadnje v dobro organizirani in dovolj strokovni zdravstveni službi.

OBOLEVNOST DOJENČKOV obsega vsa bolezenska stanja v enem letu; število vseh obolenj z ozirom na število dojenčkov. Zanimivi so zlasti podatki o stopnji obolenosti za nekaj let nazaj, za čase, ko smo v pričakovanju podaljšanja porodnega dopusta manj strogo odobravalj podaljšanja na konziliju ZD. Število mater, ki so tako že lani ostale pri čuječniku do leta staro-

sejka (2 zdravstvena doma in 3 vrtci) pa bomo začeli graditi letos v začetem srednjeročnem obdobju, skladno s srednjeročnimi programi svisov družbenih dejavnosti. Zamik sta povzročila zakonodaja, ki je prepovedala negospodarske naložbe in tako tudi sofinanciranje objektov samoprispevka, ter zamik v izgradnji stanovanjskih sosesek.

Ljubljančani se zavedajo, kot kažejo dosedanje razprave, da brez ekološke sanacije zraka in vode jutri ne bo zdravega življenja, zato podpirajo ekološko naravnost četrtega samoprispevka.

VIDA PETROVČIČ

Zdravo in čisto Ljubljano tudi bodočim rodovom

Odpravljanje škodljivih vplivov na okolje in varovanje okolja sta pravi gotova prednostna naloga vsakega posameznika, sledenje organizaciji oziroma skupnosti in družbe kot celote. To velja tudi za vse nas, ki živimo in delamo na območju ljubljanskih občin. Pri uresničevanju te naloge gre po eni strani za čisto drobne, vsakdanje stvari, kot brezbržno odvrženje na ulici ali zelenici papir, cigaretni ogopek, pa tudi, ko narčujemo nove gospodarske, energetske, komunalne in druge naložbe.

Zavest o pomembnosti zdravega in čistega okolja je vedno

bolj prisotna med nami — prebivalci Ljubljane. Ni nam vseeno, kakšen zrak vdihavamo, kakšno vodo pijemo, ni nam vseeno, da Ljubljana ni več čista Ljubljana. Še posebej nam ni vseeno, v kakšnem okolju bodo živelci in ustvarjali naši mladi in bodoči rodovi.

Na vsa ta vprašanja in probleme so občani ljubljanskih občin opozorili v razpravah pri oblikovanju in sprejetju dolgoročnega plana razvoja občin in mesta Ljubljane do leta 2000 in sprejetju planskih dokumentov za obdobje 1986—1990. Zavest in zahteve

delovnih ljudi in občanov po čim hitrejšem in učinkovitejšem odpravljanju škodljivih vplivov na okolje in njegovem varovanju prispevale k temu, da smo v srednjeročnem razvojnem načrtu predvideli za naložbe ekološkega pomena tudi delce samoprispevka občanov in to za realizacijo tistih objektov, ki so življenjskega pomena za sedanji in bodoči družbeni in gospodarski razvoj ljubljanskih občin.

Če bi namreč izpustili možnost razrešitve teh problemov s samoprispevkom, bi naloge spričo vse težjega gospodarskega in s tem materialnega po-

ložaja investitorjev sicer uresničili, toda mnogo kasneje — morda šele do leta 2000.

Teče javna razprava v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela, kjer bomo občani in delovni ljudje lahko povedali svoje mnenje, kaj mislimo o predlogu, da za uresničevanje tako pomembnih nalog razdaljučimo s samoprispevkom, pa tudi povedali mnenje o predloženem programu.

V socialistični zvezi občin in mesta Ljubljane smo prepričani, da se boste odzvali vabilu na javno razpravo, v njej ustvar-

jalno sodelovali in tako po svojih močeh prispevali k oblikovanju dokončnega programa investicij, kot tudi k pozitivni opredelitvi na samem referendumu — zato, »da bo tudi jutri življenje«. To globoko prepričanje izražam predvsem zato, ker smo Ljubljančani že večkrat doslej, tudi ob treh dosedanjih samoprispevkih, dokazali, da smo pripravljeni in sposobni življenjske interese reševati solidarno, s pomočjo nas vseh.

Sredstva, ki smo jih delovni ljudje in občani v Ljubljani prispevali v dosedanjih treh samoprispevkih, so koristno naložena. V šolah, vrtcih, domovih za

ostarele ter zdravstvenih in kulturnih ustanovah, ki smo jih zgradili, poteka življenje in delo, ki smo ga veselili in ki Ljubljano uvršča med mesta z relativno zelo dobro razvitim družbenim standardom.

Ko vabimo občane k razpravi in k pozitivni odločitvi, da del ekoloških in razvojnih vprašanj razrešimo s samoprispevkom, pa s tem nikakor ne odvezujemo vseh nosilcev razvoja v petih ljubljanskih občinah njihove odgovornosti za odpravljanje škodljivih vplivov in varovanje okolja.

PREDSEDNIK MK SZDL: TONE FLORJANČIČ

SEPECIFIČNA OBOLEV-NOST OTROK kaže strukturo obolenj. Kot po svetu, tudi pri naših otrocih prevladujejo akutna obolenja dihal (AOD), saj predstavljajo 52,88 % vseh obolenj.

Stopnja obolenosti za AOD je skoraj enaka; lani 2,39 in predlani 2,37. Ker onesnaženost vdihavanega zraka poveča pogostost in težo AOD, spremljamo že drugo leto odvisnost stopnje obolenosti od oddaljenosti otrokovega doma do največjega onesnaževalca zraka: toplarne. Primerjava pokaže enako zakonitost, kot smo jo ugotovili leta 1984: stopnja obolenosti otrok za AOD se večja z večanjem bližine doma centru emisije. Podkrepimo trditve — s številkami za leto 1985: stopnja obolenosti otrok je najvišja v Mostah (2,79) višja v Jarsah (2,30) in najnižja v Polju (1,92). Stopnje in zaporedje enake kot leto prej! Če številke preberemo manj statistično, je verjetnost, da bo otrok v Polju zbolel za AOD, manjša kot v Mostah.

Podatki obolenosti otrok nas moralno obvezujejo. Da storimo vse, kar bi prispevalo k manjši obolenosti. Kaže, da ima naša generacija priliko, dolžnost in dolg, da popravi krivico, storjeno otroškemu zdravju s tem, da izrazi vse tehnične možnosti za sanacijo okolja. Z montažo čistilnih naprav na »Toplarno« pričakujemo, da bodo statistični podatki o AOD naših otrok pokazali to, kar že kažejo pri obolenju dojenčkov ob podaljšanju porodnega dopusta. Nekaj teh podatkov naj bi ohranili v spominu do tedaj, ko bomo glasovali o samoprispevku.

ZDRAVSTVENI DOM MOSTE OTROŠKI DISPANZER Marjan MRAMOR, dr. med.

Sekretariat za ljudsko obrambo je nabavil: Dve novi cisterni za dovoz pitne vode

Našim bralcem so znane vsakoletne zagate s pitno vodo v hibridnih območjih naše občine. Dan za dnem je treba polniti vodnjake domačij, ki se niso povezane z lokalnimi vodovodi, v zelo suhih ali zelo mrzlih obdobjih pa tudi iz presahnejo, saj je porabnikov ob oživljanju kmetijstva in turizma na teh območjih vedno več.

V sušnem obdobju je potreben dovoz vode na območja KS Besnica, Klopece, Lipoglav in del KS Zadorov. Izvajalci tega dovoza so bili predvsem gasilci, ki s svojimi vozili to lahko zagotavljajo. Pri tem je seveda del teh vozil odpujen osnovnemu namenu in bi zato ob požaru gasilci manj uspešno intervenirali. Po dogovoru z izvršnim svetom je zato občinski sekretariat za ljudsko obrambo nabavil 2 cisterni s kapaciteto 2200 litrov, s katerima bodo v sušnem obdobju zagotavljali dovoz vode na območja KS Klopece in KS Lipoglav. Seveda bo takšna dobava vode mnogo hitrejša, ne nazadnje pa tudi cenejša, ker si bodo vodo lahko pripeljali porabniki sami s lastnimi vozili — traktorji. Za uporabnike, ki ustreznih vozil nimajo, pa bo dobrodošla medosrednja pomoč, ki pa na teh območjih ni bila nikdar vprašljiva.

Za prizadete kraje je to seveda velika pomoč, nikakor pa ne more biti trajna rešitev, saj je pomanjkanje vode še vedno veliko hitrejšemu razvoju teh krajev, v katerih je že brez tega življenje trše. Trajna in prava rešitev so seveda lokalni vodovodi z dovolj velikimi zmogljivostmi in povezava z mestno vodovodno mrežo.

Dolgoročna rešitev preskrbe s pitno vodo na hribovitih območjih naše občine pa se prav zdaj svetlika na obzoru. V predlaganem programu za IV. samoprispevek namreč, o katerem prav zdaj teče široka javna razprava. Prav samoprispevek je najkrajša pot, vse druge so mnogo dalje. Sicer pa lahko več o tem preberemo v samem gradivu, ki ga prejnjim teden dobila vsa gospodinjstva in ima naslov: Četrta samoprispevek v ljubljanskih občinah za varovanje in izboljšanje okolja.

DA BO TUDI JUTRI ŽIVLJENJE

NA SEKCIJI V ZALOGU »DA« ZA ČETRTI SAMOPRISPEVEK IN ČISTILNO NAPRAVO

Krajani so zahtevali zagotovilo za ekološko neoporečno delovanje naprave, ureditev transporta in ponovno preučitev lokacije

Prva izmed štirih sekcij, ki jih je v zvezi z obravnavo četrtega samoprispevka v ljubljanskih občinah pripravila naša občinska konferenca SZDL, je bila minuli četrtek v Zalogu. Osrednji temi te sekcije, vodil jo je predsednik naše OK SZDL Janez Lah, sta bili razpravi o gradnji čistilne naprave v Zalogu in odlagališču komunalnih odpadkov na Barju.

Krajani, ki so se udeležili sekcije, so poudarili, da podpirajo program četrtega samoprispevka in s tem tudi gradnjo čistilne naprave v Zalogu, vendar zahtevajo, da mora naprava delovati ekološko neoporečno, urediti je treba transportne poti in ponovno preučiti lokacijo. Dogovorili so se za pisno potrditev, da bodo pri gradnji upoštevali vsi ukrepi, ki bodo preprečevali onesnaževanje. Ko bo vse to pripravljeno, naj bi sekcijo ponovno sklicali. V vsem, kar delamo, so dejali, je treba najprej videti človeka, saj so dosežki tehnologije namenjeni pravi nje-govemu kakovostnejšemu npravljanju. Sicer pa je bila sekcija skli-kana prav zato, da se dorečejo še nekatere nejasnosti.

»Ni dvoma o tem, ali samoprispevek da ali ne, tudi ni dvoma o tem, ali potrebujemo ali ne čistilno napravo, jasno je tudi, da mora biti v Zalogu, ker je tu sotočje obeh rek, ne želimo pa, da bi zaradi čistilne naprave odprli novo ekološko vprašanje v Zalogu. Ta del naše občine že tako sodi med najbolj onesnažena območja v Ljubljani,« je poudaril prvi od razpravljavcev, pridružil pa so se mu tudi drugi.

Krajani Zaloga so hoteli dobiti odgovore predvsem na tri najpomembnejša vprašanja: ali zdajšnje lokacije za čistilno napravo ni mogoče premakniti dva ali tri kilometre bolj proti vzhodu, to je dje od naselja, ali obratovanje čistilne naprave ne bo povzročalo smradu in hrupa, ki

bi dosegla naselje, kje bodo vozili tovornjaki med samo gradnjo in tudi potem, ko bo čistilna naprava že delovala. (Na dan naj bi namreč v zaprtih kontejnerjih odvozili okoli 100 ton blata.) Nekaj pomislekov je bilo tudi proti večstopenski gradnji naprave, saj stvari, ki se gradijo na ta način, rade ostanejo nedokončane oziroma traja postopek daljši čas, kot je bilo sprva predvideno.

Iz razprave je bilo razbrati, da je izmed vseh nejasnih stvari še najbolj sporna lokacija. Navzoči predstavniki delovne organizacije Vodovod-Kanalizacija in našega občinskega komiteja za urbanizem in varstvo okolja niso uspeli popolnoma prepričati krajanov, da lokacije ni mogoče spremeniti. Povedali so, da je lokacija načrtovana že od leta 1966 (od takrat se je sicer zmanjšala za okoli 35 odstotkov površine), zapisali smo jo tudi v naš dolgoročni plan, ki je bil sprejet po demokratični poti, če bi objekt postavili nižje, bi to podražilo gradnjo zaradi talne vode, hkrati pa je na prostoru, ki ga predlagajo krajanje, predviden tudi stadion tehnične kulture. Na vprašanje, zakaj čistilna naprava tu in ne bližje sotočju, želijo krajanje dobiti strokoven odgovor.

Po zagotovilih predstavnika Smelta bosta smrad in hrup ukročena. Prva nadloga bo odpravljena tako, da bo naprava v delu, kjer lahko prihaja do smradu, popolnoma zaprta. To sicer ni v navadi, saj je takih čistilnih naprav v svetu le pet odstotkov, vendar gre zato, da bodo res upoštevali vsi varnostni ukrepi. Za manjši hrup pa bodo poskrbeli bližnji na kompresorjih, obenem pa bo še letos posajeno drevje, ki bo tudi varovalo proti hrupu. Nekaj nejasnosti je ostalo še v zvezi s transportno potjo, predlagana je ureditev neke poljske poti, vendar je bilo rečeno, da bi to kazalo urejati skupaj s potjo za celotno zalosko industrijo. Gradnja v eni sami etapi pa je seveda nemogoča, saj zato nikakor ni mogoče zbrati denarja.

»V industriji se že pogovarjamo o robotiki in spogledujemo s svetovno tehnološko revolucijo v informatiki. V občinah glavnega mesta republike (središče vsega naj) pa ljudi še vedno oskrbujejo s pitno vodo z gasilskimi cisternami.

S. G.

Sotočje treh rek

Slika nam nudi pogled na obširno ljubljansko ravnico, po kateri se na vse strani neusmiljeno razraščata mesto z vso svojo težo in podoba. Čisto tu na spodnjem koncu te ljubljanske ravnice se združujejo tri reke s prelepimi imeni: Ljubljanka, Sava in Kamniška Bistrica. Tu se združijo in skupaj stisnjeni v šumeče valove nadaljujejo pot skozi tesni zasavskih hribov. Takrat, ko so ljudje živeli še predvsem od kmetijstva in obrti, so se te tri lepote ob sre-

čanju tukaj na tem sotočju gotovo spravevale, katera je lepša. Kamniška Bistrica, solza Kamniških Alp, Sava, krasotica izpod Triglavca, Ljubljanka, skrivnostna tiha in hladna poponica Snežniških gozdov in številnih kraskih jam. Ena lepša bila je od druge tedaj. In danes? Gnojnice ob gnojnicah, ki je lepega ostalo, so le njihova imena in na srečo vsaj njihovi izviri. Strokovnjaki pravijo, da je onesnaženje tu tolikšno, kot bi ga dajalo mesto z milijoni v 400 tisoč prebivalci. Slovenska javnost se zaveda te sramote. Onesnaževalci teh treh rek se trudijo, da bi razmere izboljšali. Krajanje na primer so letos zgradili svojo mestno čistilno napravo. Ljubljančani pa smo že pred leti zgradili mestni kanal od Medvod do Zaloga, skoraj do sotočja. Denarja za

Besedilo S. G., fotografija Dušan G.